

บทคัดย่อ

ใน 10 ปีที่ผ่านมา บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ ที่เรียกว่า BRICS นั้น มีบทบาทสำคัญขึ้นมากในด้านเศรษฐกิจของโลก ตรงข้ามกับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเดิมอย่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ซึ่งแม้ไทยจะมีการส่งออกในประเทศเหล่านี้มากขึ้น แต่หากพิจารณาส่วนแบ่งตลาดของไทยใน BRICS กลับพบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย นั่นคือ ไทยส่งออกไปมากขึ้นได้เพราะการขยายตัวของตลาดโลกเท่านั้น ไทยไม่ได้มีความรู้ความชำนาญ หรือ เครื่องมือในการขยายการค้าการลงทุนใน BRICS เท่าใดเลย การศึกษานี้ จึงมุ่งเน้นพิจารณา นโยบายการค้าการลงทุนของ BRICS ในปัจจุบัน และวิเคราะห์คาดการณ์ผลกระทบของการทำ FTA ระหว่าง ไทย และ/หรืออาเซียน กับ BRICS ทั้งในภาพรวม และรายอุตสาหกรรม อันนำไปสู่ข้อเสนอแนะต่อไทยในการขยายการค้าการลงทุนกับ BRICS ด้วย

ในการศึกษาคณะผู้วิจัย เริ่มจากการใช้ข้อมูลทุติยภูมิทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมือง สังคม โครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และความตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ก่อนจะในการนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ด้วยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์สำคัญ ได้แก่ แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (GTAP) เพื่อวัดผลกระทบเชิงมหภาคเป็นหลัก ดัชนีศักยภาพในการแข่งขัน (RCA) ในการระบุสินค้าที่ได้รับผลกระทบทางบวก และทางลบ และใช้ร่วมกับ ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ในการวิเคราะห์ระดับอุตสาหกรรม ก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และจัดทำประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กับผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเทศ BRICS เพื่อจัดทำบทสรุปและข้อเสนอแนะ ในขั้นสุดท้าย

ผลการศึกษาพบว่า (1) ในภาพรวมระดับเศรษฐกิจมหภาคนั้น การทำ FTA ระหว่างไทย/อาเซียน กับ BRICS จะส่งผลดีต่อไทยในแง่ของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (2) อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่ไทยจะทำ FTA กับประเทศสมาชิก BRICS ทุกประเทศ จึงควรแยกเจรจาขายประเทศ (3) การทำ FTA กับอินเดีย ให้ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงสุด (ไม่รวมจีน) รัสเซีย อันดับ 2 บราซิลและแอฟริกาใต้ อันดับ 3 (4) ไทยทำ FTA แบบทวิภาคีได้ผลดีกว่าผ่านอาเซียน (5) ในแต่ละการเจรจามีสินค้าที่ได้รับผลกระทบทางลบแตกต่างกัน (6) นอกจากการค้าแล้ว หากพิจารณาระดับห่วงโซ่มูลค่าในรายอุตสาหกรรม พบว่า มีกิจกรรมทางการลงทุนและความร่วมมือจำนวนมากที่ไทยสามารถพัฒนาประเทศสมาชิก BRICS หรือร่วมกับชาติอื่นในอาเซียนพัฒนาร่วมกับสมาชิก BRICS ได้ดี

ข้อเสนอแนะ สำคัญจึง ได้แก่ (1) ไทยควรทำ FTA กับประเทศ BRICS รายประเทศทุกประเทศ ไม่ว่าจะในรูปแบบของ ทวิภาคี หรือ ภูมิภาคคือ ผ่านอาเซียน (2) ควรจัดสินค้าที่ได้รับผลกระทบทางลบในรายการสินค้าอ่อนไหว (3) ควรมีมาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบทางลบในการปรับตัว (4) ควรมีมาตรการส่งเสริมการส่งออกและการลงทุน เช่น การกำหนดรัฐเป้าหมาย ความช่วยเหลือด้านการเงินต่าง ๆ การมีเจ้าหน้าที่รัฐประจำในประเทศและรัฐเป้าหมาย การร่วมทุนกับเอกชนลงทุนสำคัญ เช่น นิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

Abstract

For the past 10 years, a selected group of five large emerging countries namely Brazil, Russia, India, China, and South Africa (BRICS) have been on the rise as significant drivers for the world economy. BRICS as a whole is the active contributor to the world investment flow and also served as a very important market for the world trade flow. However, due to the lack of active regulation and promotional measures from the government of Thailand, Thai businesses and investors were not as successful in BRICS market penetration. One of the most apparent methods for enhancing the economic relationship between BRICS and Thailand are the Free Trade Agreement (FTAs). This study aimed to evaluate BRICS policies toward Thailand and ASEAN, assess the potential impact from the Free trade Agreements between Thailand, ASEAN, and BRICS countries, and make policy recommendation for the potential expansion of trade and investment as a result from the FTAs.

This study employed three economic analysis tools, which are the Global Trade Analysis Program (GTAP), Reveal Comparative Advantage Index (RCA), and Value Chain analysis to assess the impacts on macroeconomic level, the impacts on the industrial level, and the recommendation for investment activities in selected industries.

The result of this study yielded the following conclusion (1) the FTAs between Thailand/ASEAN and BRICS will generate growth. (2) However, it is difficult to have FTAs with BRICS as a group but possible with each BRICS country individually. (3) FTA with India will generate the highest growth follow by Russia and Brazil and South Africa (4) the bilateral agreement will generate higher growth than regional agreement (ASEAN) (5) Each agreement will potentially have a certain degree of negative impact for different industry. (6) There are many potential for an increase in investment and competitiveness between Thailand, ASEAN, and BRICS member, especially on industrial level.

Therefore, the recommendations are (1) Thailand should sign FTA agreement with all BRICS members both on the bilateral and/or regional level (2) the industries which will be negatively impact by the FTAs should be categorized as “sensitive lists” (3) There should be a structural adjustment policy and/or fund for the industries got affected (4) Trade and investment regulation such as financial support, public-private partnership, infrastructure development, designate industrial zone, and set up Thai trade and investment representative for every countries and/or focused states are also recommended

